

короткострокових, так і довгострокових; полегшують процес планування на підприємстві. Також впровадження інформаційних технологій дозволяє істотно збільшити швидкодію взаємодії структурних підрозділів підприємства, скоротити час обробки поступаючої інформації і, як наслідок, час прийняття рішення. Всі ці чинники сприяють більшій гнучкості діяльності підприємства.

Таким чином, одержання аграрними підприємствами конкурентних переваг залежить від ефективності інформаційної системи, яка забезпечує оцінку, аналіз і прогнозування конкурентоспроможності підприємства та дозволяє оперативно отримувати якісно нову інформацію, що характеризує реальний стан підприємства та його конкурентів в умовах зміни ринкових відносин. Отже, запровадження інформаційних систем на підприємствах АПК дасть значний економічний ефект за рахунок уніфікації процедур обробки даних, підвищення продуктивності праці менеджерів та підвищення якості управлінських рішень, які приймаються ними.

Література:

1. Боженко, О.М., 2016. Інформаційне забезпечення управління потенціалом підприємства. Наукові записки, №2(53), с. 189-197.
2. Драган, О.І., 2019. Інформаційне забезпечення стратегічного управління підприємством в умовах глобалізації. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, №3 (20), с. 196-201.
3. Кондратова, С.С. 2007. Інформаційні технології в управлінні: монографія. Київ: МАУП, 412 с.

МЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ВЗАЄМОПРОНИКНЕННЯ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ І СВІДОМОСТІ ГОРОДЯНИНА

Нетренко А. О. студентка 2-го курсу гр. ГКЗ-3 Навчально-науковий інститут будівельної та цивільної інженерії

Радіонова Л. О. канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

Формування і збереження соціокультурного простору сучасного міста є однією з найбільш значних завдань сучасного суспільства. Мегаполіс сьогодні – це сукупність духовних, ціннісних, етнічних, економічних і соціальних складових, які обмежені територіальними кордонами і сприяють соціально-культурному розвитку індивідів й соціальних груп. Ціннісне відношення до міського простору розкривається через феномен «утопії». Грецьке слово «утопія», буквально означає «ніде», «неіснуюче місце», яке стало загальним завдяки однойменному твору англійського філософа Томаса Мора, який зобразив приклад ідеального місця для буття. Як зазначає Л. А. Радіонова, ідея міста майбутнього, Міста Сонця займає розуми

мислителів, інженерів і художників, як мінімум, з часів Т. Кампанелли, також утопії [1, с. 71]. Предметом утопій ставав виключно певний тип просторової організації – міський простір. Можлива причина бачиться в тому, що місто є природним і водночас упорядкованим утворенням – на противагу загадковій та схованій у собі невідоме природі. Місто в утопіях представляється найвищим творінням людського розуму, має ідеальні пропорції і форми (коло, квадрат), чітку радіальну або кільцеву забудову простору: вулиці перетинаються під прямими кутами, в центрі міста завжди знаходиться якась сакральна або суспільно важлива забудова.

При аналізі утопічних уявлень про місто виділяється два вектора, які репрезентують ментальність людини у відношенні цього феномена:

1. Місто є космологічною метафорою, «калькой» верхнього світу, є результатом «божественного одкровення».

2. Місто – це місце ідеального порядку, соціальної справедливості, кульмінація цивілізації, і в той же час – антитеза ірраціональної природи.

Уявлення про місто як універсальну космологічну категорію можна виявити на ранніх етапах людської історії. Кожна архаїчна культура чи культура Стародавнього світу мислила обгороджене простір непросте поселення. Своїм розташуванням, внутрішньою та зовнішньою структурою організації простору протогородське поселення маніфестує свій тісний зв'язок із Універсумом. Так, у багатьох стародавніх міст Межиріччя, за повір'ям, існували «зоряні прототипи»: у Ніневії – у сузір'ї Великої Ведмедиці, Ашура – на зірці Арктур, Ніппур – у сузір'ї Раку. Поява міст було пов'язано з божественним промислом. Відповідно до глави «Апокаліпсису» (21:2), земний Єрусалим зійшов з неба від Бога. Місто – це посередник між світами. Вавилон (у перекладі з шумерської – «ворота богів») є місцем, де боги спускаються на землю.

Аналогічні погляди ми знаходимо й у середньовічних утопіях. Однією з характерних рис середньовічного світогляду є уявлення про існування двох протиставлених світів – «Града Земного» і «Града Божого». Найяскравішим уявленням цієї ідеї можна знайти в релігійному трактаті «Про Град Божий» [2] філософській праці середньовічного теолога Св. Августина. У його праці образ міста («Земний» чи «Божий») стає скоріше метафорою, ніж матеріальною категорією. При описі образу міста дуже рідко використовуються архітектурні елементи, як стіни, міські ворота, площі. Основа цих «міст» теолог бачить у ідеях, які вони собою втілюють. "Божий Град" живе з любові до Бога, а внутрішня логіка "Земного Граду" підпорядкована егоїстичним "злим" принципам. Августин протиставляє два міста одне одному ще й тим, що одне («Божий») є «пілігримом на землі», а засновник іншого – це перший вбивця людини Каїн. Показово також і те, що «Земний Град» має бути підпорядкований «Божому» – він є «необхідним злом», доки триває історичний конфлікт добра та зла. «Земний Град» – просторово-часовий проміжок між гріхопадінням та Судним Днем. Підтвердження цього можна простежити, якщо проаналізувати іконографію міста Середньовіччя. У середньовічному мистецтві міста зазвичай були населені демонічними фігурами, на картинах/гравюрах

зображувалися занепаля жінки, жадибні городяни, жонглери та акробати, що символізують розпусту «земного життя». Відмінна риса утопій традиційних суспільств – ретроспективний характер – «ідеальне суспільство» існувало в «золотому столітті», у минулому. В епоху, наступну Відродженню та Новому часу утопічні уявлення про міський простір маніфестують собою місце ідеального порядку, найвищий розквіт цивілізації.

Процес взаємодії (дифузії, т. е. взаємопроникнення) міського простору та свідомості людини може бути інтерпретовано через категорію «ментальності». Спочатку термін «ментальність», похідне від терміну «менталітет», вживалися у психології. Дослідник А. Я. Гуревич визначає «ментальність» як «психологічний інструментарій» і «специфічну структуру свідомості», не висловлений експліцитно; розумові установки, загальні орієнтації та звички свідомості індивіда [3]. «Ментальність» у психології – це стан суб'єкта. «Ментальність» у культурології – соціально-психологічні та етнічні особливості групи людей, «груповая психологія». Це – «характерна для конкретної культури (субкультури) специфіка психічного життя людей, детермінована, насамперед, економічними та політичними обставинами і має надсвідомий характер» [4]. Так, ментальність розкривається через архетипи, образи колективного групового несвідомого.

Ментальна модель ландшафту у свідомості городянина розкривається через «образи простору», або «ментальні карти». Англійський дослідник Дж. Трубридж одним із перших використав термін «ментальна карта»[5]. Ментальна карта - це образ міста, що складається у свідомості людини в результаті особистісно важливих особливостей міста (соціокультурних, історичних, архітектурних) та психологічних властивостей самої людини. Відповідно до проведених опитувань лондонських робітників, вчений робив графічні замальовки орієнтації піддослідних щодо власного будинку, на протипагу орієнтації з боків світу. Дослідження показало, що у кожного мешканця є «особистий» образ міста.

У міському просторі ментальність набуває унікальних властивостей, які визначаються функціями. Основними функціями ментальності у міському просторі можна назвати функції об'єднання та розрізнення.

Функція об'єднання. Жителі одного міста намагаються дотримуватися одних і тих самих норм, правил та порядків, починаючи від любові до певної футбольної команди та закінчуючи суспільно-політичними уподобаннями.

Функція розрізнення. З тієї ж причини, що й у випадку з функцією об'єднання, жителі різних міст іноді відчувають певну «неприятність» до жителів інших міст. Існує певна «конкуренція» (соціальна, культурна, політична, адміністративна) між жителями найбільших міст/районів у межах однієї держави.

Сучасні дослідники виділяють такі типи ментальності: індивідуальна, груповая, національна ментальність, цивілізаційна. Ці типи ментальності представлені в міському просторі.

На динаміку міської ментальності впливають багато чинників: особливості міської забудови, природні та кліматичні особливості

навколишнього середовища, тип міського управління чи самоврядування, стиль міської поведінки.

Таким чином, ментальний простір міста – це простір особистих переживань, ціннісне ставлення до навколишнього. Ментальний простір міста мінливий у часі. Те, яким уявляли своє рідне місто його жителі та гості – його образ, змінювався. Неможливо однозначно відповісти на запитання, хто ініціював подібну зміну – самі жителі чи саме місто впливає на оточуючих – це амбівалентний процес.

Література:

1. Радіонова Л. О. Нова норма як детермінанта «віртуального міста». Габітус. Вип. 14. 2020. С.70-76.
2. Saint Augustine. The City of God. London : Penguin books. 1972.
3. Гуревич, А. Я. Изучение ментальностей: социальная история и психология исторического синтеза / *Советская этнография*. 1988. № 6. С. 16-25.
4. Социальная психология : словарь / под ред. М. Ю. Кондратьева // Психологический лексикон : энцикл. словарь : в 6 т. / под общ. ред. А. В. Петровского. М. : ПЕР СЭ ; СПб. : Речь, 2006.
5. Trowbridge, G. On fundamental methods of orientation and 'Imaginary maps' Science. Vol. 88. 1913. P. 45-56.

ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Ожаровська О. В., Дудченко І. А., студентки 2 курсу факультету менеджменту та маркетингу

Кривда О. В., к.е.н., доцент кафедри Економіки підприємництва

Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського

Сталий розвиток територій є основою результативних змін, який неодмінно є однією із заповорок економічного зростання. Реалізація принципу сталого розвитку полягає у збалансованій стратегії, яка сприяє економічному росту, соціальному розвитку та охороні навколишнього середовища. Така стратегія є необхідною, щоб дії, що спричиняють сьогодні, не мали негативних наслідків для майбутніх поколінь.

Наше сьогодні можна визначити швидкими темпами глобалізації, яка має як позитивні, так і негативні наслідки, такі як обумовлення та поглиблення глобальних проблем людства. Численні глобальні проблеми та їх прояви тісно пов'язані між собою та спричиняють одне одного, до того ж сама глобалізація є в першу чергу економічним явищем. Все це тісно пов'язано зі сталим розвитком територій та його, в першу чергу, економічними аспектами. Вплив глобалізації на сталий розвиток досліджується в розвідках Д. Кортена, К. Флавіна, Г. Френч.